

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. de heer R. Jetten (Minister voor Klimaat en
Energie)
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
Antonio Vivaldistraat 2
1083 HP Amsterdam
T 020 301 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl

Datum	Onderwerp	Referentie	Bijlage(n)	Doorkiesnummer
14 juli 2022	NBA reactie op het ontwerp-beleidsprogramma Klimaat	22/ALG/15359	Bijlage bij NBA reactie op het ontwerp-beleidsprogramma Klimaat	T (020) 3010403

Geachte heer Jetten,

Met deze brief maken wij, de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de openbare internetconsultatie over het ontwerp-beleidsprogramma Klimaat.

De NBA moedigt een ambitieus klimaatbeleid aan dat in lijn is met de doelstelling van het Parijs Akkoord om gevaarlijke klimaatverandering te beperken tot een opwarming van 1,5° C ten opzichte van het pre-industriële tijdperk. Het is belangrijk voor de maatschappij om te weten welke doelstellingen de overheid wil bereiken in het voorkomen van gevaarlijke klimaatverandering. Veel van onze ruim 22.000 leden, zowel accountants die werkzaam zijn in het openbaar beroep als zij die werkzaam zijn bij organisaties als intern accountant of in een financiële functie, kunnen bijdragen aan de duurzaamheidstransitie.

Met deze consultatiereactie beoogt de NBA bij te dragen aan robuust klimaatbeleid door de rol van verantwoording daarin te versterken: welke duurzaamheidsprestaties komen er daadwerkelijk tot stand.

In de bijlagen staat onze reactie op vraag 1 tot en met 4. Hieronder lichten wij de belangrijkste aandachtspunten eruit.

1. De wijze waarop beleid verantwoord wordt in de verticale keten op individueel niveau, organisatieniveau en nationaal niveau verdient een stevige verankering in het opgestelde beleid. Op dit moment is in het 'ontwerp-beleidsprogramma' vooral aandacht voor generieke verantwoording op nationaal niveau. Het is wenselijk om te zorgen dat op elk deelgebied gekozen wordt voor een éénduidige en vergelijkbare wijze waarop verantwoording van de prestaties plaats kan vinden. Een goede verantwoording leidt tot inzicht in de effectiviteit en efficiëntie van het beleid en versterkt daarmee de mogelijkheid om beleid tijdig bij te sturen, zoals ook bedoeld in artikel 3.1 CW. Wij adviseren daarom om in het ontwerp-beleidsprogramma meer aandacht te besteden aan:
  - de manier waarop verantwoording georganiseerd wordt en plaats dient te vinden;
  - de wijze waarop verantwoording gedurende de uitvoering en achteraf zal plaatsvinden; en
  - daarbij ook aandacht te besteden aan de rol die in- en/of externe controle kan spelen om de betrouwbaarheid van de verantwoorde informatie te versterken.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

2. Organisaties van openbaar belang zullen vanaf boekjaar 2024 en overige grote (private) rechtspersonen zullen vanaf boekjaar 2025 gaan rapporteren uit hoofde van de nationaal te vertalen EU Corporate Sustainability Reporting Directive¹ (CSRD) over hun duurzaamheidsprestaties in het bestuursverslag. Deze EU Richtlijn versterkt duurzaamheidsinformatie door te zorgen voor gestandaardiseerde en vergelijkbare rapportage over klimaatbeleid en andere duurzaamheidsonderwerpen, wat noodzakelijk is voor accountants om de betrouwbaarheid van verstrekte duurzaamheidsinformatie te kunnen toetsen. Deze verantwoorde informatie kan tevens gebruikt worden voor het monitoren van de effectiviteit van het gevoerde klimaatbeleid. Als in het ontwerp-beleidsprogramma Klimaat keuzes worden gemaakt ten aanzien van de (verticale) verantwoording van de prestaties van organisaties is het wenselijk om daarbij zoveel mogelijk gebruik te maken van de (horizontale) informatie die onder de CSRD beschikbaar zal komen. Op die manier wordt dubbele verantwoording voorkomen en wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de Single Information, Single Audit (SiSa) gedachte en zal de lastendruk tot het minimale beperkt blijven.
3. In het ontwerp-beleidsprogramma Klimaat is de rol die de (semi)publieke sector kan spelen bij de invulling van het klimaatbeleid beperkt. Meer aandacht voor de rol die de publieke sector speelt in de invulling van het klimaatbeleid is wenselijk.

Tot slot

Met deze reactie hopen wij een constructieve bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling en uitwerking van het ontwerp-beleidsprogramma Klimaat. Een goede en heldere implementatie is van belang. Mochten er naar aanleiding van deze brief nog vragen zijn, dan beantwoorden wij die graag. U kunt in dat geval contact opnemen met mevr. S.N. van Voorthuisen, beleidsmedewerker Public Affairs, via het e-mailadres sn.vanvoorthuisen@nba.nl.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van de NBA,

Namens het bestuur van de NBA,

Ondertekend door:
Kris Douma, Voorzitter

Ondertekend door:
Aleks Kayhan, Bestuurslid

---

¹ De Corporate Sustainability Reporting Directive is een Europese ontwerp-Richtlijn die ondernemingen verplicht te rapporteren over hun duurzaamheidsprestaties in het bestuursverslag: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0189&from=EN>. De Ontwerp-Richtlijn zal naar verwachting in de zomer van 2022 worden goedgekeurd. Vervolgens zal deze Richtlijn worden vertaald en opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW: [New rules on corporate sustainability reporting: provisional political agreement between the Council and the European Parliament - Consilium \(europa.eu\)](#).

Bijlage bij NBA reactie op het ontwerp-beleidsprogramma Klimaat

Vraag 1 van 4: Wat vindt u van het voorgestelde beleid in de sectoren industrie, elektriciteit, gebouwde omgeving, mobiliteit en landbouw en landgebruik (Hoofdstuk 3)?

De NBA geeft geen commentaar op de inhoud van het voorgestelde beleid. Wel hebben wij een aantal aandachtspunten ten aanzien van het gekozen of nog op te stellen beleid waar aandacht aan besteed dient te worden om de gestelde doelen te kunnen bereiken.

De NBA adviseert de Minister om de volgende aandachtspunten onderdeel te maken van de toekomstige beleidsplannen:

1. In de opgestelde beleidsplannen, waaronder in het overzicht van beleid in bijlagen 1-3, ontbreekt een duidelijke verantwoordingslijn ten aanzien van de wijze waarop de bereikte prestaties worden gemeten en verantwoord. Het is belangrijk om te zorgen dat er geen onduidelijkheid bestaat over het gekozen doel en de methodologie die gebruikt moet worden om te bepalen of het doel is bereikt. Tevens kan geen onduidelijkheid bestaan over de wijze van verantwoording door organisaties aan het Rijk over het behalen van de doelstelling uit het klimaatbeleid als de organisatie gebruik maakt van een specifieke subsidie- of stimuleringsregeling. Ons advies is daarom om te zorgen voor een strakke definitie en methodologie van de beoogde doelen, de bijbehorende doelstellingen en de daaraan onderliggende kernprestatie maatstaven (KPI) waarover de uitvoerders van het programma verantwoording moeten afleggen.
Accountants kunnen middels assurance de betrouwbaarheid van informatie, waaronder ook duurzaamheidsinformatie, versterken. De wijze waarop assurance de betrouwbaarheid van de verstrekte rapportages kan versterken en daardoor het inzicht in de voortgang van het klimaatbeleid kan vergroten, ontbreekt momenteel in het opgestelde ontwerp-beleidsprogramma Klimaat.
2. Organisaties van openbaar belang zullen vanaf boekjaar 2024 en overige grote (private) rechtspersonen zullen vanaf boekjaar 2025 gaan rapporteren over hun duurzaamheidsprestaties op basis van de European Sustainability Reporting Standards² (ESRS) vanwege de verplichting in de EU Corporate Sustainability Reporting Directive³. Dit zal leiden tot een aanzienlijke administratieve rapportagelast voor deze rechtspersonen. Het is wenselijk dat de (verticale) informatie die aan de rechtspersonen wordt gevraagd om vast te stellen of het ingezette beleid doelmatig en doeltreffend is geweest mede aansluit op de al te verantwoorden informatie volgens de ESRS. Bij de CSRD is ook een assurance verplichting opgenomen voor assurance met een beperkte mate van zekerheid op de informatie zoals gerapporteerd volgens de CSRD. Door gebruik te maken van de informatie en bijgaande assurance die al verstrekt is bij de CSRD informatie, kan sprake zijn van de single information, single audit (SiSa) gedachte. Dit kan leiden tot een aanzienlijke verlaging van de lastendruk van organisaties.

Vraag 2 van 4: Wat vindt u van het voorgestelde beleid in de horizontale beleidsagenda's, waaronder de circulaire economie, het actieplan groene banen en de betrokkenheid van burgers bij het klimaatbeleid (Hoofdstuk 4)?

De NBA heeft geen commentaar op de inhoud van het voorgestelde beleid. Wel hebben wij een aantal aandachtspunten ten aanzien van het gekozen of nog op te stellen beleid waar aandacht aan besteed dient te worden om de gestelde doelen te kunnen bereiken.

---

² <https://www.efrag.org/News/Public-350/EFrag-launches-a-public-consultation-on-the-Draft-ESRS-EDs->

³ De Corporate Sustainability Reporting Directive is een Europese ontwerp-Richtlijn die ondernemingen verplicht te rapporteren over hun duurzaamheidsprestaties in het bestuursverslag: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0189&from=EN>. De Ontwerp-Richtlijn zal naar verwachting in de zomer van 2022 worden goedgekeurd: [New rules on corporate sustainability reporting: provisional political agreement between the Council and the European Parliament - Consilium \(europa.eu\)](https://www.consilium.europa.eu/en/press/communications/2022/05/192222/)

De NBA adviseert de Minister om de volgende aandachtspunten onderdeel te maken van de toekomstige beleidsplannen:

1. In de opgestelde beleidsplannen, waaronder in het overzicht van beleid in bijlagen 1 tot en met 3, ontbreekt een duidelijke verantwoordingslijn ten aanzien van de wijze waarop de bereikte prestaties worden gemeten en verantwoord. Het is belangrijk om te zorgen dat er geen onduidelijkheid bestaat over het gekozen doel en de methodologie die gebruikt moet worden om te bepalen of het doel is bereikt. Tevens kan geen onduidelijkheid bestaan over de wijze van verantwoording door organisaties aan het Rijk over het behalen van de doelstelling uit het klimaatbeleid als de organisatie gebruik maakt van een specifieke subsidie- of stimuleringsregeling. Zorg voor een strakke definitie en methodologie van de beoogde doelen, de bijbehorende doelstellingen en de daaraan onderliggende kernprestatie maatstaven (KPI) waarover de uitvoerders van het programma verantwoording moeten afleggen.

Accountants kunnen middels assurance de betrouwbaarheid van informatie, waaronder ook duurzaamheidsinformatie, versterken. De wijze waarop assurance de betrouwbaarheid van de verstrekte rapportages kan verhogen en daardoor het inzicht in de voortgang van het klimaatbeleid kan vergroten, ontbreekt momenteel in het opgestelde ontwerp-beleidsprogramma Klimaat.

2. Organisaties van openbaar belang zullen vanaf boekjaar 2024 en overige grote (private) rechtspersonen zullen vanaf boekjaar 2025 gaan rapporteren over hun duurzaamheidsprestaties op basis van de European Sustainability Reporting Standards (ESRS) vanwege de verplichting in de EU Corporate Sustainability Reporting Directive. Dit zal leiden tot een aanzienlijke administratieve rapportagelast voor deze rechtspersonen. Het is wenselijk dat de (verticale) informatie die aan de rechtspersonen wordt gevraagd om vast te stellen of het ingezette beleid doelmatig en doeltreffend is geweest mede aansluit op de al te verantwoorden informatie volgens de ESRS. Bij de CSRD is ook een assurance verplichting opgenomen voor assurance met een beperkte mate van zekerheid op de informatie zoals gerapporteerd volgens de CSRD. Door gebruik te maken van de informatie en bijgaande assurance die al verstrekt is bij de CSRD informatie, kan sprake zijn van de single information, single audit (SiSa) gedachte. Dit kan leiden tot een aanzienlijke verlaging van de lastendruk van organisaties.

Vraag 3 van 4: Wat vindt u van de voorgestelde governance en uitvoering van het klimaatbeleid, waaronder de invullingen van de Rijksregie, de (wetenschappelijke) Klimaatraad en de inrichting van het brede maatschappelijke klimaatoverleg (Hoofdstuk 6)?

6.1.2 Monitoring en evaluatie

In paragraaf 6.1.2 is beschreven hoe op hoofdlijnen monitoring en evaluatie van de voortgang van het klimaatbeleid zal plaatsvinden. Monitoring is alleen zinvol als deze gedaan wordt op basis van betrouwbare informatie. Ook hierbij beveelt de NBA aan om in deze evaluatie duidelijker te benoemen op basis van welke informatie monitoring zal plaatsvinden, hoe deze informatie zal worden opgesteld en op welke manier de betrouwbaarheid van de onderliggende data is gewaarborgd. Ook hierbij beveelt de NBA aan om gebruik te maken van informatie die onder de CSRD beschikbaar zal komen en de rol die accountants kunnen spelen bij het waarborgen van de betrouwbaarheid van de onderliggende data nader te benoemen.

6.2 Afspraken over de samenwerking met mede-overheden

Binnen het klimaatbeleid is de rol die weggelegd is voor de publieke sector in de verduurzaming slechts beperkt opgenomen. Het rijk is onder meer op de volgende manieren ook verantwoordelijk voor een groot deel van de impact op klimaat in Nederland:

- a. Als opdrachtgever voor grote infrastructurele werken;
- b. Als vastgoedbeheerder van een grote vastgoedportefeuille;
- c. Als beheerder van de Nederlandse natuur; en
- d. As een grote inkoper van goederen en diensten op de Nederlandse markt.

Het is daarom wenselijk om in het klimaatbeleid nader duidelijk te maken op welke wijze de organisaties in de publieke sector onderdeel zijn van of bijdragen aan het klimaatbeleid. Een specifieke verplichting voor het uitvoeren van klimaatbeleid door het Rijk zal ervoor zorgen dat ook de publieke sector bijdraagt aan de Nederlandse klimaatdoelstellingen. Door ook (semi)-publieke organisaties over hun duurzaamheidsprestaties te laten rapporteren in het bestuursverslag wordt de bijdrage van publieke organisaties aan het klimaatbe-

leid, maar ook breder aan andere duurzaamheidsvraagstukken, zichtbaar en transparant voor de maatschappij.

Vraag 4 van 4: Welke mogelijkheden ziet u om het beleid opgenomen in het beleidsprogramma te verbeteren en/of te versnellen?

Om tot robuust beleid te komen is het belangrijk dat de doelen van de regering duidelijk verwoord zijn in de Klimaatwet. We zien de volgende verbeteringsruimte m.b.t. de huidige Klimaatwet die bij de aanscherping van de Klimaatwet kan worden verwerkt.

2.1 Nederlandse Klimaatwet

De doelen die gesteld worden in reductie kunnen duidelijker geformuleerd en gedefinieerd worden. Het is belangrijk invulling te geven middels een eenduidige methodologie die leiden tot een uniforme berekeningswijze van de huidige reductievereisten. In de huidige Klimaatwet zien we mogelijke onduidelijkheid over de gestelde doelen.

Zoals in het ontwerp-beleidsprogramma Klimaat staat vermeld in paragraaf 2.1 is sprake van een doel van 95% reductie in 2050. In de huidige bewoordingen in de Klimaatwet is sprake van verschil in de gekozen doelen van 2030 en 2050, waarbij sprake is van een reductie van de emissies van broeikasgassen met 49% in 2030 en een volledige CO₂-neutrale elektriciteitsproductie in 2050. Waarom sprake is van twee verschillende doelstellingen (reductie van emissies van broeikasgassen ten opzichte van neutrale elektriciteitsproductie) is onduidelijk. Ook is een volledige CO₂-neutrale elektriciteitsproductie beperkter dan een reductie van de emissies van broeikasgassen aangezien daarin ook andere emissies dan die gebruikt voor elektriciteitsproductie worden meegenomen.

U geeft in het ontwerp-beleidsprogramma Klimaat aan dat u de Klimaatwet zult aanscherpen. Bij het definiëren van de doelstellingen in de nieuwe Klimaatwet adviseren wij u om een gelijke definitie te hanteren voor het reductiedoel in 2030 en het doel van een netto-uitstoot van broeikasgassen van nul in 2050. Dit sluit ook beter aan op de Verordening EU 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 waarin het 2050 doel niet enkel spreekt over elektriciteitsproductie maar juist over emissies van alle broeikasgassen.

2.5 IPCC en aansluiting op de mondiale inzet

De volgende paragraaf is dubbel opgenomen in het ontwerp-beleidsprogramma Klimaat en kan dus eenmaal verwijderd worden:

“Het IPCC rapport laat zien dat er wereldwijd genoeg betaalbaar mitigatiepotentieel is, hoewel het potentieel per optie sterk van land tot land kan verschillen. De voor 1,5 graden benodigde reductie in 2030 van zo'n 43% t.o.v. 2019 kan worden bereikt met maatregelen die minder dan 100 US dollar per vermeden ton CO₂ eq kosten, waarvan de helft minder dan 20 dollar/ton. Het grootste potentieel van goedkope maatregelen bestaat uit hernieuwbare energie (met name zon en wind) (energiesector); 14 ontwerp-beleidsprogramma Klimaat energie- en materiaalefficiency en brandstofsubstitutie (industrie); het tegengaan van ontbossing (landgebruik), energiebesparing en efficiëntere apparaten (gebouwde omgeving), efficiëntere /EV voertuigen, openbaar vervoer en meer fietsen/wandelen (transport) en tegengaan van methaan emissies in de afvalsector en olie- en gaswinning. IPCC geeft aan dat er veel reductiepotentieel ligt bij gedragsopties zoals verandering van de vraag, energiebesparing, andere vervoerskeuzes en dieetaanpassingen (minder dierlijke eiwitten).”